

Høringsuttalelse til Repr.forslag 170 S (2022-2023)

Satse på trykte lærebøker og redusere og målrette skjermbruken i skolen

Lektorlaget mener utviklingen av norsk skole må være kunnskapsbasert, og bygge på forskning og erfaringer. Vi deler representantenes bekymring, og støtter at det er på høy tid å stanse opp og revurdere omfanget av skjermbruken i norsk skole. Vi mener det er avgjørende at det er en reell valgfrihet for faglærerne når det gjelder bruk av papirbaserte og/eller digitale læremidler. Vi ønsker en offentlig diskusjon om digitaliseringen av skolen, sett opp mot elevresultater, velkommen.

Lektorlaget setter pris på initiativet fra KrF til å diskutere hva som er hensiktsmessig digitalisering i skolen. For lenge har innsigelser stigmatisert og diskusjonen kneblet.

Representantforslaget viser til en underfinansiering for nye læremidler ved innføring av nytt læreplanverk. Vi støtter dette. Samtidig ble det ved innføringen av Kunnskapsløftet 2020/2020s (fagfornyelsen) øremerket midler for innkjøp av læremidler til grunnskolen. Midlene til videregående opplæring glimret imidlertid med sitt fravær. Innkjøp av oppdaterte læremidler etter nytt læreplanverk har gått svært tregt, også grunnet covid-pandemien. I 2020 oppga nesten 4 av 10 at det var kjøpt inn oppdaterte læremidler for sine fag, i oktober 2022 hadde tallet økt til 6 av 10, ifølge spørreundersøkelser utført blant Lektorlagets medlemmer.

Vi opplever dessverre at flere skoleeiere direkte eller indirekte legger til rette for at skolene skal velge kun digitale læremidler. Erfaringene fra lektorer i skolene er at digitale læremidler ofte er mindre hensiktsmessige enn fysiske lærebøker. Hele 4 av 10 våre lektorer er uenige i at lærerne på skolen fritt kan velge mellom digitale og analoge læremidler, ifølge en undersøkelse blant Lektorlagets medlemmer fra oktober 2022. Dette er en alvorlig situasjon. Til tross for fagre ord om betydningen av profesjonalisering innenfra for god skoleutvikling og politiske signaler om en tillitsreform, vises det i praksis lite tillit til skolens profesjoner. Avgjørelsen om hvilke læremidler som skal kjøpes inn, tas for langt unna klasserommet, og faglærernes stemmer bli i for liten grad hørt i dag.

Godt utviklede læremidler er nødvendige verktøy i undervisningen. Lektorlaget mener underviseren skal ha reell påvirkning på valg og bruk av alle typer læremidler, som ekskursjoner, digitale læremidler og lærebøker på papir. Læremidlene må ikke være utdatert, men være tilpasset de gjeldende læreplanene i fag. Faglæreren i det enkelte faget har det profesjonelle ansvaret for å ivareta faglige, pedagogiske, didaktiske og etiske vurderinger for å velge læremidler og læringsressurser for egne elever. Læremidler må velges av den enkelte lærer/det enkelte faglag på skolene, etter en vurdering om hvilke læremidler som best passer med innholdet i den enkelte læreplan og som også vurderes som mest hensiktsmessig for elevene.

Lærernes arbeidstidsavtale er basert på at lærerne har tilgang til læremidler som følger gjeldende læreplanverk, og som er utarbeidet med tanke på slik bruk i skolen. Vi erfarer nå at stadig flere skoleeiere og rektorer legger opp til at lærere og elever ikke gis slik tilgang til kvalitetssikrede læremidler, men at lærerne må bruke ekstra tid på å lage, finne og sette sammen gode læringsressurser for sine fag. Dette merarbeidet blir (i hovedsak) ikke godtgjort. Innholdet i et læremiddel er valgt ut, tilrettelagt og sjekket av kompetente fagfolk. Kvaliteten på lærebøker er dermed langt mer systematisk vurdert enn kvaliteten på det lærestoff og læringsressurser som googles eller settes sammen av kopier, klipp og lim, filmsnutter og nettlenker.

Ofte ønsker faglæreren en kombinasjon av digitale og analoge læremidler. Digitale ferdigheter er en grunnleggende ferdighet skolene er pålagt å arbeide med. Samtidig rapporterer mange lektorer om at elevene ofte ønsker seg en pause fra skjermene. For foresatte er det også enklere å følge med når hovedvekten legges på papirbaserte læremidler.

Lektorlaget støtter forslag 1, 3 og 4. Når det gjelder forslag 4 er det avgjørende at etter- og videreutdanning i profesjonsfaglig digital kompetanse skjer i de enkelte fagene, og at utdanningen tilpasses den enkelte ansattes forkunnskaper og ferdigheter. Det gjøres for lite i dagens etterutdanningsordning.

Forslag 2 legger opp til at regjering og skoleeiernivå avgjør vektingen av hvilke læremidler som skal brukes i skolen. Vi ønsker at beslutningen tas av profesjonen, men ønsker en offentlig debatt om digitalisering og kvalitet i skolen velkommen. Stortingspolitikkerne og regjeringen må kun sørge for gode rammer for arbeidet i skolen, også i form av bevilgninger til læremiddelinnkjøp, uavhengig av format, og til eksempelvis drift av skolebiblioteker. Det er profesjonene selv som må ta avgjørelser om innkjøp og bruk, basert på deres læreplantolkning og den aktuelle elevgruppen. Om digitale eller analoge læremidler brukes som et supplement, må være en avgjørelse hver enkelt lærer eller lektor selv må kunne ta.

Vi er enige med behovet for en stortingsmelding om IKT-bruk i skolen, som inkluderer grundige kartlegginger, forskning og vurdering av resultater. Samtidig mener vi at for læremiddelfeltet (forslag 5) vil det være mer hensiktsmessig og raskere i stedet å få på plass et kunnskapsgrunnlag basert på eksisterende forskning og erfaringer, som Kunnskapsdepartementet kan bruke som grunnlag for utviklingen av konkrete tiltak i en handlingsplan for skolen. En slik rapport bør også kunne informere videreutviklingen av strategien for digital kompetanse og infrastruktur som er nært forestående.